

antiquarū interpretatio, cum testimonio ad Calcidium.

NE de tuorum præceptorū, Domine serie, nostra quidquā euitasse inobediētia putaretur, libellum etiam, quem de abstrusis sermonibus parare iussisti, in quantū memoriæ entheca subrogare potuit absolutū retribui, non phaleratis sermonū studentes somniis, quā rerū manifestationibus dantes operā lucidandis.

Sandapila.

Sandapilam antiqui dici uoluerunt feretrum mortuorū, id est, loculum, nō in quo nobilium corpora, sed in quo plebeiorū atq; damnatorū cadauera portabantur, sicut Stesimbrotus Stasius de morte Policratis regis Samiorum descripsit, dicēs, posteaquā de cruce depositus sandapila etiam deportatus est.

Vespillones.

Vespillones dicti sunt baiulatores, quamuis Antidamus Heracleopolites uespillones dixerit cadauerum nudatores, sicut in historia Alexandri Macedonis scripsit, dicens, plusquam trecetos cadauerū uespillones rex Perses crucibus affixit. Tamen Mnafeas scripsit in Cecrope libro, Apollinem posteaquam à Ioue uinctus atq; intetfectus est, à uespillonibus ad sepulturam elatum esse.

Pollinctores.

Pollinctores dicti sunt, qui funera morientia accutant, unde & Plautus in Menechmis comœdia ait, ut pollinctor dixit, qui eum pollinxerat. Pollinctores dicti sunt quasi pollutorum unctores, id est, cadauerum curatores, unde & Apuleius in Hermagora ait, pollincto eius funere domuitionem paramus.

Manales lapides.

Labeo qui disciplinas Hetruscas Tagetis & Bacchetidis, xv. uoluminibus explanauit, ita ait, fibræ iecoris sandaracei coloris dum suant, manales tunc uereri opus est pettas, id est, quas antiqui solebant in modum cylindrorum per limites trahere pro pluuia commutanda inopia.

Nestrendines, uel nestrendes sues.

Diophantus Lacedæmonius, qui de sacris deorum scripsit, ait apud Athenas Marti solere sacrificari sacrum, quod *ἐκατοντιμόμυρα* appellatur, si quis enim centum hostes interfecisset, Marti de homine sacrificabat apud insulam Lemnon, quod sacrificatum est à duobus Cretēsis, uno Locro, id est, Tumine Cortyniensi, Proculo Locro, sicut Socratices scribit, sed posteaquam hoc Atheniensibus displicuit, cœperunt efferre porcū castratū, quem nestrendem uocabant, id est, quasi sine renibus, & apud Rhomanos Varro scribit Scitium Dentatum centies & uicies pugnasse singulati certamine, cicatrices habuisse cōtrā quadraginta quinque, post tergum nullam, coronas accepisse, xxvi. Armillas centum quadraginta, & istum primum sacrum fecisse Marti.

Ambiguæ oues.

Beuius Macer, qui fastalia dierum scripsit, ait Iunoni eas quæ geminas parerēt oues sacrificare cū duobus agnis altitsecus alligatis, quas oues ambiguas uocari, quasi ex utraq; parte agnos habentes.

Suggrundaria.

Priori tempore suggrundaria antiqui dicebant sepulchra infantū, qui nec dum xl. dies implessent, quia nec iam busta dici poterāt, quia ossa quæ cōburerentur nō erant, nec tanta immanitas cadaueris, qua lucus tumesceret, unde & Rutilius Geminus in Astyanactis tragœdia ait, melius suggrundariū miser quæretes quàm sepulchrum.

Silicernii.

Silicernios dici uoluerunt senes iam incuruos, quasi iam sepulchrorum suorum silices aspicientes, unde & Cincius Alimetus in historia de Gorgia Leontino scribit dicens, qui dum iam silicernius sui finem temporis expectaret, si mori non potuit, tamen infirmitatibus exultat.

Aruales fratres.

Acca Latentia Romuli nutritrix, cōsueuerat pro agris semel in anno sacrificare duodecim filiis suis sacrificium præcedentibus, unde cum unus mortuus esset, propter nutritricis gratiam Romulus in uicem defuncti se succedere pollicetur, unde & ritus processit, cū duodecim iam deinceps sacrificare, & aruales dici fratres, sicut Rutilius Geminus in libris pontificalibus memorat.

Iniuges boues.

MAnilius Cræstus in libro, quem de deorum hymnis scribit, ait Mineruæ iniuges boues sacrificari, id est, iugum nunquam ferētes, illa uidelicet causa, quod & uirginitas iugum nesciat maritale, & uirtus nunquā sit iugo prementi subiecta.

Semones.

Semones dici uoluerunt deos, quos cælo nec dignos ascriberent, ob metiti paupertatem, sicut Priapus, Hippo, Vertūnus. Nec terrenos eos deputare uellent, per gratiæ uenerationem, sicut Varro in mystagorum libro ait. Semonēq; inferius derelicto Deum depinnato attolam orationis eloquio.

Blaterate.

Pacuuius in Pseudo comœdia inducit Sceparium seruum ancillę dicentem, Ni ego te blaterate aspicerem, his nūcium iudicassē. Blaterate enim quasi uerba trepidantia metu balbutire dixerunt.

Luscicii.

Luscitios dici uoluerunt interdum parum uidentes, quos Græci myopes uocant, unde & Plautus in Mercatoris comœdia ait: mirū lolio uisitare te tam uili tritico quia lusciosus est. Dicunt enim quod lolium comedentibus oculi obscurantur.

Tutulus.

Varro in pontificalibus ait, tutulos sacerdotes dici breuium deorum. Numa uero Pompilius & ipse de pontificalibus scribēs, tutulum dici ait pallium, quo sacerdotes caput tectabant cum ad sacrificium accessissent, sicut & Vergilius ait: Et capita ante aras Phrygio uallatus amictu.

Oria.

Oriam dicunt nauicellā modicā piscatoriam, unde & Plautus in Cacisto ait, malo huc alligari ad oriam ut semper piscetur, etsi sit tempestas maxima.

Problema.

Problema est propositio in capite libri questionaliter posita, unde & Demosthenes pro Philippo ait: sed ne quid græcum te turbet exemplū, ego pro hoc tibi latinum faciam, ait enim problematis autenticum gradum tradamus astanti, cui nostra subsequens occurreret oratio. Nam & Tertulianus in libro, quem de fato scripsit, ita ait, Redde huic fati primum problematis mancipatum.

Pumilio & glabrior.

Apuleius in asino aureo introducit sorores Psyche marites detrahētis, dicitq; quous pueris pumilioem & cucurbita glabriorem, pumilos enim dicunt molles atq; enerues. Glabrum uero leuem & imberbem.

Sutela.

Sutelam dici uoluerunt astutiam, quasi subtilis tela, unde & Plautus in Casina ait, poscis clam me sutelis tuis eripere Casinam uxorem proinde ut postulas.

Frigutire.

Frigutire dicitur subtiliter adgarrere, unde & Plautus in casina ait, quid nam frigitis? & Ennius in Alcestide comœdia sic ait, hæc anus admodum frigit, nimirum fauciauit se flore liberi.

Tituillitium.

Tituillitium dici uoluerunt fila putrida, quæ de telis cadunt, ut Plautus in casina ait,

ait, non ego hoc uerbum empfitem titiulitio, id est, te admodū uilissima. Nam & Marcus Cornutus in satyra sic ait, Titiulitii sal cedo tibi.

Scolponeæ.

Scolponeas dici uoluerunt cœstus plumbo ligatos, unde & Neuius in Philemporo comœdia ait. Scolponeis batuenda sunt huic latera probe, & Plautus in casina simili modo ait. Melius scolponeis, quibus battuetur tibi os senex nequissime.

Catillare.

Catillare dicitur per alienas domos instanter gyrare, à catulis tractum, quod per omnes domos circumeant. Vnde & Propertius, catillata geris uadimonia publicum prostibulum: & Plautus similiter ait, quin meam uxorem mittam catillatum.

Capularis senex.

Capularem dici uoluerunt senem iam morti contigium, sed & reos capulares dicebant, qui capulo digni fuerunt, unde & Lucillius ait, Pergit capulate cadauer: & Flaccus Tibullus in Helenæ comœdia ait, Tu ne amate audes edentule, & capularis senex: edentulum quasi iam sine dentibus dici uoluerunt.

Promi & Condi.

Promos & Condos dici uoluerunt cellaritas, eo quod deintus promant, & intus cōdant, unde & Plautus in asinaria ait, ego sum Promus, Condus, procutator peni, penum enim cellarium dicimus.

Suppetiæ.

Suppetias dicimus auxilium, unde & Memor in tragœdia Herculis ait, ferte suppetias optimi comites.

Auctio.

Auctionem dici uoluerunt uenditionem, quasi quod et ementē augeat & uenden-tem, unde & Plautus in Curculione comœdia ait, Auctionē facio parasiticam.

Nasiterna.

Nasiternam dici uoluerunt aquæ urnam, id est, urceum, unde & Calphurnius in Phronesi comœdia ait. Vbi tu nasiternatus aquam petas: & Plautus in Bacchide ait, Affer nasiternam cum aqua foras.

Antistare.

Antistare dicimus præcellere, unde & Crispinus in Heraclea ait: Diuinis uirtutibus antistas Alcides.

Stega.

Stega est nauis proscenium, id est, tabularum super quod nauæ ambulant, sicut Plautus ait, forte ego ut in stega confederam.

Lembus.

Lembus est genus nauiculæ uelocissimæ, quas dromedas dicimus, sicut Vergilius ait, quàm qui aduerso uix flumine lembum remigiis subigit. Limbus uero ora uestimenti cuiusq; ex auro.

Ramentum.

Ramentum dici uoluerunt quasi quoddam proiectitium purgamentum, unde & Quintus Fabius Lucullus in epico carmine ait, uilissimū ramētū, proluuiosa pestis.

Diobolares.

Diobolares dicuntur uilissimæ meretrices, quæ sub paruo stipendio prostant, sicut Paminatus ait, Diobolare prostibulum, quam ego ut actutum ductem partitam reddam. Nam & Pacuius similiter ait: Non ego ita fui, ut nunc sunt meretrices diobolares, quæ suam nummi causa paruipendunt gratiam.

Veruina.

Veruina est genus iaculi longum, quod aliqui uerutum uocant, sicut Galbius Bassus ait in satyris, Veruina cōfodiende nō te nauicifacio: nauici enim pro nihilo

dici noluerunt, nam Plautus in Bacchide ait, si tibi machera est fortis, mihi ueruina est domi, qua quidem te faciam, si me iritaueris confessioem foricina nania.

Diuidia.

Diuidias dixerunt tristitias, sicut Propertius ait, Diuidias mentis conficit omnis amor.

Iustitium.

Iustitium dicitur iustus publicus, unde & Fonteius in oratione pro Nucerinis ait, denique iustitium plebi indicitur.

Choragium.

Choragium dicitur uirginale funus, sicut Apuleius in metamorphoseon ait, choragio itaq; perfecto omnes domuitionem parant.

Desiduo.

Desiduo dicitur diurne, unde & Varro in Cottelatia ait, Diuidia mihi fueruntte abfuisse desiduo.

Floci.

Floci dixerunt quasi nihili, unde & Plautus ait, Floci est quid rerum geras.

Ientaculum.

Ientaculum dicitur degustatio, sicut Callimachus in Cęcia, Ientaculum proferre Ioui.

Eduium.

Eduium dicitur ab edendo, id est, pręgustatiua comestio, unde Apuleius in asino aureo ait, Eduiis opipare excepta, opipare est lucide, deliciose.

Tuceta.

Tuceta dicuntur escę regię, sicut Callimachus in Pisais. Ambrosio redolent tuceta sapore.

Ferculum.

Ferculum missum carniū, unde Petronius Arbitet ait, Postquā ferculū allatum, Myropolę.

Mypolę dicuntur, qui ungenta uendunt, & sunt pigmentarii, unde & Nęuius in diobolaria ait, Myropola affatim mihi unguentū largitus est, quo me uenustatem, adfatim abundanter dicitur, uenustate exhilarate est.

Celox.

Celocem dicunt genus nauiculę modicissimum, quod blannam dicimus, unde Apuleius in libro de repub. ait, qui celocem regere nequit, onerariam petit.

Cęlibatus.

Cęlibatam dici noluerunt uirginitatis abstinentiam, unde & Fœlix Capella in libro de nuptiis Mercurii & Philologię ait, Placuit Minetue petere cęlibatum.

Exercitus.

Exercitus dicitur cõtemptus, unde et Plautus in milite glorioso ait, Itaq; nos nostręq; familiam habes exercitam, & ubi supra ait, plus uideas ualgis sauiis omnes nictantes: nictare enim cinnum facere: ualgia enim sunt labellorum obtortiones in supinatione uel subatione petactę, sicut & Petronius ait, Abroso ualgitet labello.

Summates.

Summates dicuntur uiri potentes.

Symplones.

Symplones dicuntur cõuiuę. Nam et amicus sponsi, qui cum eo per conuiuia ambulat, symplator dicitur, Ganeum uero taberna est, unde & Succius in comœdia piscatoria ait, Summates uiri symphones fratri sunt ganei.

Pręsegmina.

Pręsegmina sunt partes corporis incisę, ut Tages in aruspicinis ait, pręsegminibus amputatis.

Congetto;

Congerones.

Congerones sunt, qui aliena ad se congregant, unde & apud Rhomanos Gerones Brutiani dicti sunt.

Cistella.

Cistellam dicunt capsellam, ut Plautus, Cistellam effer cum crepundiis, id est, cum puerilibus ornamentis.

Pecuatus.

Antidamas in moralibus libris ait, Fabre compactum animal hominem quis ferat, sic ex re pecuatū, & auerruncassit tam eretinas hominū mentes.

Fabre.

Fabre perfecte dicitur, auerruncate etradicare dicitur, Eretinas testas, uel argillaceas, pecuatum stultum.

Allucinate.

Allucinate dicitur uana somniare, Tractum est ab allucitis, quos nos conopas dicimus, sicut Petronius Arbiter ait, Nam centū uernali mē allucitæ molestabant.

Culleus.

Culleus dicitur faccus in quo rei conclusi in mare mittuntur, sicut Plautus ait in uidualaria, Iube hunc in sui culleo, atq; in altum deportari, si uis annonā bonam.

Elogium.

Elogium est hæreditas in malo, sicut Cornelius Tacitus ait in libro facetiarum, Cæsis itaq; motum elogio in filiis derelicto.

Lyxa.

LYxa dicitur mercenarius, unde Lucanus ait, Stat dum lyxa bibat.

Sudum.

Sudum dicitur serenum, unde Tyberianus ait, Duteos subducit ignes sudus oritur lucifer.

Luteum.

Luteum splendidū, Pacuuius in tragœdia Thieftis, Non illic luteis autora bigis.

Abstemijs.

Abstemijs dicitur obseruans, sicut Rubrius in satyra ait, Abstemiū merulenta fugit Metenia nomen.

Vadatus.

Vadatus dicitur obstructus, uel sub fide uel sub fidei iussione ambulans, sicut Fene stella ait, apud quem Vadatus amicitiae nodulo tenebatur.

Manubiæ.

Manubiæ dicuntur ornamenta regū, unde & Petronius Arbiter ait, Tot regum manubiæ penes fugitiuum restiterant.

Aumatum.

Aumatum dicitur locus secretus publicus, sicut in theatris aut circo, unde & Petronius Arbiter ait, In aumatum memet ipsum conieci.

Deleneficus.

Deleneficus dicitur blandiloquus, unde & Lucretius Comicus in nummulatia ait, Nescio quorsum mihi eueniant tua uerba tam delenefica.

Finis.

o 2